De Levende Natuur 2 (3):67-69 (1897)

15 MEI—15 JUNI.

UIT EEN DAGBOEK VAN 1896.

17 Mei. Gele Raat (Rhinanthus major) bloeit in overvloed, Wollegras (Eriophorum angustifolium) heeft rijpe vruchten. Kardinaalshoedje bloeit en wordt druk bezocht door kevers, waaronder eenige groote Elateridae. Eiken bloeien, de groote gele brem (Sarothamnus vulgare) is in 't volst van zijn bloei. Jongen van Merel zijn al vlug.

18 Mei. Spotvogeltjes (Hypolais icterina) zingen sinds eenige dagen in 't Vondelpark, houden zich bij voorkeur in berken op en zitten bijna nooit in boomen, hooger dan een meter of acht. In 't nachtegaalshoekje kon ook wel een zwartkop-grasmusch zitten.

20 Mei. Op een plek, waar veel smeerwortel, bloeit, wemelt het van hommels (Bombus terrestris en B. lapidarius) die alle zonder uitzondering op wettige wijze de honing inzamelen.

21 Mei. Tulpenboom staat geheel in blad; Catalpa bloeit, vlier begint; kamperfoelie, lijsterbes, sneeuwbal en sering zijn op hun prachtigst.

23 Mei. Bryonia dioicia ♂ (heggerank) bloeit en wordt behalve door honigbijen en hommels (B. agrorum) veel bezocht door behangersbijtjes. (Megachile centuncularis.)

26 Mei. Honigbijen verzamelen in de vroege morgen al vliegende stuifmeel uit de ver vooruitstekende meeldraden van een tamme kamperfoelie, wat buitengewoon aardig is om te zien. Aan de honig kunnen ze natuurlijk niet komen. Paardebloem raakt uitgebloeid.

28 Mei. Een musschenpaar broedt voor de tweede maal. Een enkele plant van reigersbek (Erodium cicutarium) beslaat een kring van anderhalve Meter in middellijn: de snavels van de vruchten ervan zijn 5—7 centimeter lang. Papavers bloeien prachtig, maar er is geen enkel insect op te zien.

29 Mei. Mieren zijn in de tuin druk aan 't sjouwen met zaden van stinkende Gouwe (Chelidonium majus), vast wortelige Helmbloem. (Corydalis solida) en van Anemoontjes. Anemone nemorosa).

3 Juni. Bij Bloemendaal in een boschkuil onder eiken en beuken veel Scrophularia vernalis in prachtige exemplaren; Anchusa officinalis en braamsoorten bloeien. De Aristolochia's achter Klein Zomerzorg staan in volle bloei; de meeste bloemen zitten vol vliegjes. De Duinroos vormt een wit kleed op 't duin; verder bloeien Polygala en zeer talrijk de Bremraap van 't Walstroo (Orobanche Galii). Listera Ovata bloeit druk, maar tevergeefs zoek ik er op naar zijn insecten. (Grammoptera is anders in de duinen niet zeldzaam). Kieviten, Tureluurs, Grutto's en Wulpen maken een verbazend misbaar.

5 Juni. Paardebloemen met bandvorming vertoonen alle toch neiging om hun platte bloemstengels weer rolrond te maken. Dat doen ze op tweeërlei manier: sommige doen net, alsof ze van binnen opgeblazen werden, andere probeeren een kring te vormen. Dit alles geeft aanleiding tot de geksto verwringingen.

7 Juni. Wilde wingerd bloeit en lokt natuurlijk ook al honigbijen. Van hommels komen al veel kleine werksters voor. Populierbok (Saperda Carcharias) gevangen in holle knotwilg.

8 Juni. Jonge ooievaars doen vliegkunsten, zwermen jonge spreeuwen zijn er al lang. De koekoek roept nog.

11 Juni. Plompen bloeien overvloedig, Fonteinkruid (Potamogeton nitens) begint ook. Boschbessen zijn al heerlijk rijp, ook wilde aardbeien. De slangenwortel bloeit, waterklaver is al bijna gedaan.

14 Juni. De oeverzwaluwtjes in de Haarlemmermeerpolder hebben al jongen, maar die zijn nog kaal en hulpbehoevend. De kolonie heeft veel last van ratten. De nestgangen liggen bijna horizontaal. De zwaluwtjes bij Ouderkerk a/d Amstel bouwen hun gangen naar 't achtereind toe opwaarts hellend. Jonge geelgorzen vliegen.

JAC. P. THIJSSE.

RUPSENKALENDER.

(*Vervolg van bladz.* 46).

Evenals we de eerste maal met de Lente gedaan hebben, geven we nu ook *eerst* eene reeks van rupsen, die *den geheelen zomer door* te verzamelen zijn en daarna van *elke maand afzonderlijk*.

ZOMER (Juni, Juli, Augustus).

RHOPALOCERA—Dagvlinders.

Vanessa urticae L.

Doornrups. Zwart, geelgestreept.

Brandnetels.

Vanessa polychloros L.

Vuilgrijs en bruin, met gele zijdestrepen en dito rugstreep. Bruine doornen.

Wilgen — Olmen — Espen — Ooftboomen: Kersen — Peren.

Vanessa cardui L.

Zwartgrijs, geelgestreept of met dito stippen. Geelgedoornd.

Distels — Brandnetels — Duizendblad — Kliswortel — Malvasoorten.

Vanessa Antiopa L.

Zwart met zwarte doornen, hoogrood gevlekte rugstreep en witte stippen.

Wilgen — Berken — Populieren: v. n. Espen

Vanessa Atalanta L.

Grondkleur wisselt af tusschen groenachtig geel, bruinrood of vleeschkleurig en zwartachtig. Aan beide zijden eene rij halvemaan-vormige gele vlekken en gele doornen.

Brandnetels (in te zamen gesponnen bladeren) — Tuinmalva.

Vanesso Io L.

Doornrups als de voorgaanden. Zwart met witte stippen.

Groote brandnetels — Hop

Vanessa C-album L.

Half oranjekleurig en verder wit met dito doornen. Aan de zijden bruin.

Brandnetels — Olmen — Aalbessen — Hop.

Pieris brassicae L.

Blauwgroen. Op den rug en aan de zijden gele strepen. Overal met zwarte stippen en dito haartjes. Zwarte kop.

Alle koolsoorten — Mosterd — Nachtviooltjes — O.-I. kers.

Pieris rapae L.

Dofgroen met gele zijdestrepen. Gele stippen aan de zijden.

Koolsoorten — Rapen — Rammenas — Nachtviooltjes — Knoflook — Reseda — enz.

Anthocharis cardamines L.

Blauwgroen, witachtig gestreept.

O.-I. kers — Waterkers — Tuinmosterd — Taschjeskruid.

Papilio Machaon L.

Aanvankelijk zwart met roode doorntjes en eene witte vlek op den rug, later groen met zwarte ringen, die bruinrood gestippeld zijn.

Fenkel — Rapen — Karwij — Peterselie — Selderij — en and. Schermbloemigen.

Melitaea cinxia L.

Zie April.

Rhodocera rhamni L.

Zie Mei.

De Levende Natuur 2 (3):67-69 (1897)

HETEROCERA—Avondvlinders.

Sphinx ligustri L.

Heldergroen, aan de zijden donkerder en *daar* met zeven schuine violette, wit begrensde strepen. Donkergroene kop en van achteren een zwarten hoorn.

Liguster — Wilgen — Berken — Seringen.

Acherontia Atropos L.

Zeer veranderlijk. Nu eens geelachtig of groen, dan weer licht- of donkerbruin. Aan de zijden schuine blauwe strepen, die zich op den rug vereenigen met een scherpen hoek. Bruinachtige hoorn.

Aardappels — Rapen — Jasmijn — Wilgen — Brandnetels — enz.

Gastropacha rubi L.

Zwart of zwartbruin en bruinrood behaard (*Veelvraat*).

Bessenstruiken — Rozen — Ooftboomen — Gras en.

Nemeophila russula L.

Lang behaard. Bruinzwart met eene gele, roodgestippelde rugstreep.

Weegbree — Salade — Grassen.

Orgyia pudibunda L.

Van achteren een penseel van roode haren. Overigens fraai geel met een haarbosje op den 4en, 5en, 6en en 7en ring. Van onderen en aan de zijden groen.

Beuken — Ooftboomen: Walnoten — Appels — Perziken — Kastanjes.

Harpyia vinula L.

Veertien pooten. Op den staart twee lange spitsen, waar ze eene lange roode draad kan uitschieten. Onbehaard, aanvankelijk bruin, later groen met eene blauwgrijze rugstreep, licht (met hoeken) gezoomd. Zwarte in rood gevatte kop.

Wilgen — Populieren: v. n. Esschen — Linden.

Lophopterix camelina L.

Groen, soms ook roodachtig. Op den rug wit. Eene hooggele, roodgestippelde streep aan beide zijden en eene bult met twee kromme, roode spitsen op den laatsten ring. (Maakt in rust een kameelbult).

Eiken — Espen — Linden — Berken — Beuken — Appelboomen — Wilgen.

Porthesia chrysorrhoea L.

Zie Lente.

Arctia villica L.

Zie April.

Arctia caja L.

Zie Mei.

NOCTUAE—Nachtvlinders.

Mamestra oleracea L.

Geel of roodbruin met donkere rug- en zijdestrepen en eene witte streep over de pooten. Na de laatste vervelling groen, rug en zijdestrepen wit en zwart-gezoomd, de streep over de pooten hooggeel.

Kool-soorten — Salade — Appelboomen — Witte haagdoorn.

Plusia gamma L.

Twaalf pooten, dus spannend. Groen met 6 geelwitte strepen. Dikwijls reeds in de Lente.

Erwten — Boonen — Aardappels — Haver — Vlas — Mais — Suikerwortels — Tabak — Grassen — Koolsoorten — Distels — Salade — enz.

Plusia festucae L.

Twaalf pooten, dus ook spannend. Grasgroen met gele dwarsstrepen over de ringen. Donkergroene, witgezoomde rugstreep en witte zijdestreep over de pooten.

Biezen — Riet — Rietgras.

Scopelosoma satellitia L.

Zie Mei.

Miselia oxyacanthae L.

Zie Mei.

GEOMETRIDAE—Spanrupsvlinders.

Eugonia alniaria L.

Zie Lente.

JUNI.

RHOPALOCERA—Dagvlinders.

Colias Hyale L.

Fluweelgroen met 2 gele zijdestrepen en zwarte stippen op iedere geleding.

Kroonwikke — Wikken (eigenlijke).

Satyrus Semele L.

Bruinachtig met donkere rugstreep, eene lichtgrijze en daaronder iets donkerdere zijdestreep. (Tweespitsrups).

Grassen.

Perarge Megaera L.

Ook eene tweespitsrups. Mosgroen met drie donkere strepen.

Zachte grassen.

Epinephele Janira O.

Als de vorige. Groen met witte zijdestrepen.

Rietgras — en and. grassen.

Epinephele Hyperanthus L.

Als de vorigen. Witachtig grijs met bruine rugstreep.

Gierst — en and. grassen.

Polyommatis phlaeas L.

Pissebedvormig. Licht groen met gele rugstreep.

Zuring.

Thecla rubi L.

Als de vorige. Groen met witte rugstreep. Eene witte streep over de pooten.

Braamstruiken — Brem — Spurrie.

Thecla quercus L.

Zie Mei.

HETEROCERA—Avondvlinders.

Sphinx galii L.

Licht of donker groen met eene gele rugstreep en 2 rijen licht gele, zwart gezoomde vlekken op den rug. Oranjekleurige buik met dito pooten en roode hoorns.

Walstroo — Meekrap.

Gastropacha trifolii F.

Oranjekleurige kop. Fluweelzachte, gele viltachtige haren op het lichaam. Eene bleekgele, smalle begrensde zijdestreep. Blauwachtig witte geledingen.

Weidenklaver — Weegbree.

Cnethocampa processionea L.

Lang en grijs behaard. Over den rug bruinzwart met 2 oranje knobbeltjes op iederen ring. Van achteren een spilvormige wrat.

Eiken.

Notodonta dictaea L.

Glad en als verlakt. Bruinrood met eene pyramidevormige verhooging op den laatsten ring.

Populieren — Wilgen — Berken.

Porthesia auriflua F.

Bruin behaard. Eene dubbele roode rugstreep en daarnaast eene onderbroken witte streep. Roode zijdestrepen en wit behaarde knobbeltjes op den 4en, 5en en 11en ring.

Ooftboomen.

Pterostoma palpina L.

Slank. Blauwgroen, aan de zijden donkerder met eenige lichte overlangsche strepen. Eene gele zijdestreep over de pooten.

Populieren — Wilgen — Linden

Sesia tipuliformis L.

Zie Mei.

Lasiocampa pruni L.

Zie Lente.

Gastropacha neustria L.

Zie Mei.

Gastropacha castrensis L.

Zie Mei.

Ocneria dispar L.

Zie Lente.

Leucoma salicis L.

Zie Lente.

Gnophria quadra F.

Zie Mei.

Orgyia antiqua L.

Zie Mei.

Dasychira fascelina L.

Zie Mei.

Phragmatobia fuliginosa L.

Zie April.

De Levende Natuur 2 (3):67-69 (1897)

NOCTUAE—Nachtvlinders.

Acronycta auricoma F.

Zwart, met rosachtige, geel behaarde wratjes.

Bessenstruiken — Sleedoorn.

Acronycta rumicis L.

Bruin met rijen lichtroode, tamelijk dik behaarde knobbeltjes. Aan beide zijden der rug eene rij witte, zwartgezoomde schuine haarvlekken. Over de pooten eene geelwitte, roodgevlekte langsstreep.

Zuring — Populieren — Wilgen — Eiken — Kool — Grassen — Berken — Elzen.

Cymatophora Or F.

Licht- of geelgroen met bruinrooden kop.

Populieren: Zilverpopulier — Klaterpopulier — Eiken (*zeldzaam*).

Cymatophora octogesima HB.

Melkwit met iets donkerder rugstreep. Bruingele kop en zwarte bek.

Populieren.

Calophasia linariae. W. V.

Parelwit met gele langsstrepen. Zwarte vlekken op den rug en zwarte stippen op de zijden.

Kruipend-Vlas.

Agrotis plecta L.

Zie April.

Diloba caeruleocephala L.

Zie Lente.

Catocala nupta ESP.

Zie Mei.

Euclidia glyphica L.

Zie Mei.

Cucullia verbasci L.

Zie Mei.

Naenia typica L.

Zie Mei.

GEOMETRIDAE—Spanrupsvlinders.

Fidonia wavaria L.

Blauwgroen met eene witgezoomde, donkere rugstreep. Eene hooggele zijdestreep en verheven zwarte stippen.

Bessestruiken: Aalbessen — Kruisbessen (in de onrijpe vruchten).

Biston pilosaria W. V.

Groen- of geel-bruin met zwarte strepen en vlekken.

Ooftboomen — en and. Loofhout.

Himera pennaria L.

Zie Mei.

Boarmia lichenaria W. V.

Zie Mei.

Melrocampa margaritaria L.

Zie Mei.

Acidalia brumata L.

Zie Mei.

TIDDO-FOLMER.

(*Wordt vervolgd.*)

Vragen en Korte Mededeelingen.

Een vriendelijk verzoek.

Iedereen kent zeker de zoogenaamde *bonte*, meestal geel of wit en groen gevlekte bladeren, die bij vele onzer sierplanten een zoo groote rol spelen. Niet zelden worden die ook bij enkele exemplaren in 't wild aangetroffen.

Reeds sedert eenigen tijd is de ondergeteekende bezig met het verzamelen van gegevens voor een nadere studie van dit verschijnsel, en richt nu tot allen, die gewoon zijn, in de natuur rond te zien, het vriendelijk verzoek om, indien zij op hun wandelingen een wilde plant met een of meer bonte bladeren mochten aantreffen, hem die, liefst in verschen toestand en zoo mogelijk met wortel en al, maar des noods ook gedroogd, te willen toezenden.

Bij-gevoegde aanteekeningen omtrent standplaats, aantal exemplaren, grondsoort, herhaling van 't verschijnsel in opvolgende jaren, enz. zijn ook zeer welkom.

DR. H. W. HEINSIUS.

's-Hertogenbosch, Mei 1897.

Over het broeden van den sprinkhaan-rietzanger in onze duinen.

Schlegel zegt van den sprinkhaan-rietzanger, dat hij in onze duinen broedt, maar ik heb nog van geen enkele vast geconstateerde waarneming daaromtrent gehoord. Misschien wil de Redactie wel zoo goed zijn, eens mede te deelen, wat haar over deze zaak bekend is. Ik wilde hier nu mijne eigen waarnemingen mededeelen, die zich echter tot ééne, enkele beperken.

In Mei '91 vond ik hier in de omstreken — het was in de duinen bij den Watertoren — een nest, dat mij in eene soort vogelkundige extase bracht. „De vogels van Nederland" was toen het boek (ik was toen 13 jaar), waar ik al mijne ornithologische kennis uitputte, en onmiddellijk herinnerde ik mij de beschrijving van het nest van Calamoherpe locustella: het nest bevindt zich op, of zelfs gedeeltelijk in den grond, is van binnen met vederen belegd en bevat 6 witte, met rood gevlekte eitjes. Op dien leeftijd is men licht geneigd, gewichtige ontdekkingen aan te nemen, en het stond dan ook oogenblikkelijk bij mij vast, dat ik hier met een nest van C. locustella te doen had. Het paste geheel op Schlegel's beschrijving en bevatte één eitje. Vol geestdrift ging ik er 5 dagen later weer heen. Het aantal eieren was tot 6 geklommen, maar toen bleek het niets anders dan een gewoon Tjif-tjafnest te zijn. Het eerste eitje was anders gevlekt dan de 5 andere, ook had ik toen nog nooit een echt ei van den sprinkhaan-rietzanger gezien, waardoor mijne dwaling wel verklaarbaar was. Eén ei, dat ik als eene soort van vergoeding voor de teleurstelling, uit het nest nam, bevindt zich nog in mijn verzameling, als eene aardige herinnering aan dien Zaterdagmiddag.

Het eenige geval, dat wijzen kon op het broeden van dezen rietzanger in onze duinen, is mij overkomen 30 April 1893. Ik liep over het toen nog veel slechter dan tegenwoordig begaanbare pad langs het aanvoerkanaal van den Watertoren. Rechts voerde een steile helling naar beneden, naar het heldere duinwater, links strekte zich de dennenaanplantingen uit, met golvende duinreien tot achtergrond. Tapuiten vlogen met korte vleugelslagen voor mij uit, witte kwikstaarten zetten zich op het ijzerdraad rechts, uit de dennenboschjes klonk een mengeling van allerlei geluiden: grasmusch, fitis en paapje hadden daar het hoogste woord. Boven al dat gewoel kliefde de leeuwerik de blauwe lentelucht en onafgebroken klonken zijne trillers naar omlaag. Om het koor der duinvogels te volmaken, hoorde ik nu en dan van uit de duinen de fluitende stem van een wulp en eenige zilvermeeuwen kwamen mij van hunne broedplaatsen, waar zij het geheele jaar blijven, reeds te gemoet, met statigen vleugelslag in hun luchtrijk rondzwevend.

Ik liep, zonder op al die bekende geluiden acht te slaan, met de oogen op de wagensporen in het mulle zand gevestigd, om eene rijke buit aan kevers te maken, toen ik plotseling voor mij in het wagenspoor een vogeltje zag, dat vergeefsche moeite deed om weg te vliegen, het sloeg